

РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЛЬВІВЩИНИ

У статті розкрито сутність поняття туристичної інфраструктури та визначено її особливості у Львівській області. Для цього проаналізовано особливості, проблеми та перспективи розвитку туристичної інфраструктури Львівщини

Ключові слова: туристична інфраструктура, туристичний продукт, конкурентоспроможність туристичного продукту.

Batkovec G., Landa O.

DEVELOPMENT OF TOURISM INFRASTRUCTURE IN LVIV REGION

The article deals with the essence of the concept of tourism infrastructure and its characteristics defined in the Lviv region. For this particular analysis, problems and prospects of development of tourism infrastructure in Lviv region

Keywords: tourism infrastructure, tourism product, tourism product competitiveness.

Вступ. Стрімкі геополітичні та соціально-економічні зміни створюють передумови для якісно нових підходів організації і функціонування туристичної галузі, адаптації її інфраструктури до сучасних вимог обслуговування міжнародних туристичних потоків. Отож, туристична галузь України трансформується у багатогалузеву індустрію, спрямовану на задоволення різноманітних потреб подорожуючих за світовими стандартами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Львівська область посідає одне з провідних місць в Україні за рівнем забезпеченості цінними природними та історико-культурними ресурсами, здатними генерувати інтерес у вітчизняних та іноземних подорожуючих, однак регіональний туристичний продукт, як засвідчує більшість дослідників цієї тематики, має низьку ефективність [2, 4, 6]. Так, О. В. Музиченко-Козловська підкреслює, що одним з основних чинників впливу на конкурентоспроможність туристичного продукту є якісний розвиток інфраструктури галузі, що потребує змін суттєвих технологічних та організаційних змін [6]. Вказані процеси вимагають наукового осмислення, розробки теоретичних положень і методологічних підходів формування інфраструктури, що й визначає актуальність цього дослідження.

Постановка завдання. Відтак, метою статті було охарактеризувати сутність поняття туристичної інфраструктури та визначити її особливості у Львівській області. Відповідно, в процесі дослідження вирішено завдання:

- 1) проаналізувати особливості сучасної туристичної інфраструктури;
- 2) дослідити стан, нагальні проблеми та перспективи розвитку туристичної інфраструктури Львівщини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристична інфраструктура, яка пов'язує різні сектори туристичної галузі, розглядається авторами під різними кутами зору. Так, В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух вважають її сукупністю штуч-

но створених рекреаційних закладів та супутніх об'єктів, побудованих за рахунок державного інвестування [3]. У той же час, В. С. Кравців, Л. С. Гринів та ін. відзначають, що вона є матеріальним і організаційним підґрунтям розвитку туризму, охоплюючи об'єкти розміщення, харчування, супутню та комунікаційну сферу [7], а також представляють історичну та культурну спадщину [4]. Зустрічається також доволі спірна, на наш погляд, думка щодо віднесення до туристичної інфраструктури об'єктів природного походження, які, скоріше, можна вважати інфраструктурними ресурсами.

Ми вважаємо, що туристична інфраструктура – це сукупність різних суб'єктів туристичної діяльності (заклади гостинного господарства, санаторно-курортні та оздоровчі заклади, підприємства харчування, транспорту, інженерні мережі, а також заклади культури, спорту тощо), які забезпечують приїом, обслуговування та перевезення туристів.

Індустріальний підхід до задоволення туристичного попиту сформував індустрію туризму як міжгалузевий комплекс із домінуючими внутрішніми організаційно-виробничими та фінансово-інформаційними зв'язками, з єдиною політикою кадрового забезпечення, яка ґрунтується на уніфікованих виробничих технологіях. Масове виробництво забезпечує здешевлення турпродукції, поставленої «на потік», навіть при індивідуалізації процесу споживання. Індивідуалізація турпродукту, тобто пристосування масового турпродукту до вимог і потреб конкретного споживача, все одно забезпечується системою маркетингових впливів, спрямованих на формування певного попиту (вид, місце відпочинку, сезон, термін, клас та інші параметри туру задаються виробником і пропагуються серед споживачів). Індустріалізація діяльності на ринку виробника обумовлює формування масових турпотоків, забезпечених відповідною транспортною інфраструктурою. На масовий туристичний потік розраховані сучасні засоби розміщення. Навіть потуж-

ності структурних складових індустрії туризму пов'язані між собою, наприклад місткість літаків та місткість готелів – збільшення попиту на авіаперевезення стимулювало створення аеробусів значної місткості і, відповідно, готельних комплексів, сконцентрованих у курортних зонах. Тобто масовий попит, який створюється й регулюється індустрією туризму шляхом проведення рекламних кампаній та інших маркетингових заходів, забезпечується інтегрованими транспортними, готельними, туроператорами, дозвілєвими структурами, які діють на конкурентній основі, і взаємодіють організаційно-технологічно як ланки одного стандартизованого обслуговуючого процесу. Такі організаційні форми діяльності позначилися і на просторовій організації туризму, зокрема шляхом формування курортних зон, районів, вузлів, оскільки територіальна концентрація виробництва також спрямована на зменшення витрат і здешевлення одиниці продукції.

ня, з точки зору системного підходу дозволяють виокремити функціонально-стадійні підсистеми, представлені сполученнями різномірних функціонально-галузевих елементів інфраструктури, що виконують однорідні функції в сфері туризму (табл. 1).

Завданням туристичної інфраструктури є забезпечення технологічної єдності транспортного, туристичного, культурного обслуговування, організації харчування, інших допоміжних операцій. Якість послуг значною мірою забезпечується належним рівнем підготовки кадрів, застосуванням сучасних технологій, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності підприємств на туристичному ринку, доступом до інженерних мереж тощо. Масштабність туристичного руху на теренах Західного регіону України обумовлює необхідність обов'язкового впровадження уніфікованих технологій і стандартів та контролю якості, що дозволить забезпечити відповідність тенденціям світового ринку послуг.

Таблиця 1

Компоненти туристичної інфраструктури [5, с. 312]

Підсистеми	Структури	Компоненти
Інституційно-організаційна	Правова	1. Законодавча і нормативна база 2. Митна служба 3. Консульська служба
	Фінансово-економічна	1. Система оподаткування 2. Система страхування 3. Фінансова система та обмінний курс валют
	Кадрова	1. Система підготовки кадрів 2. Система наукових досліджень і науково-дослідних розробок
Функціонально-господарська	Гостинності	1. Готельне господарство 2. Громадське харчування 3. Галузі сфери послуг з надання додаткових послуг
	Транспорту	1. Авіаційний 2. Автомобільний 3. Залізничний 4. Водний
	Туристичної та оздоровчої діяльності	1. Туристичні підприємства 2. Екскурсійні бюро 3. Санаторно-курортні установи 4. Оздоровчі заклади
Територіально-господарська	Туристичні ресурси	1. Природно-рекреаційні 2. Культурно-історичні 3. Інфраструктурні
	Соціально-демографічні	1. Населення 2. Розселення та історія формування території 3. Традиційна етнічна культура населення
	Господарські	1. Господарський комплекс території 2. Інфраструктурні системи 3. Адміністративно-територіальний устрій і система управління

Індустрія туризму на сьогоднішній день є міжгалузевим комплексом, який є елементом функціонально-компонентної структури господарства і інтегрованою системою галузей, виробництв та видів діяльності, об'єднаних загальною метою задоволення потреб споживачів. В основі виокремлення туристичної інфраструктури покладено об'єктивні системні функціональні, синергетичні, еволюційні та управлінські відносини, які характеризуються взаємопов'язаністю компонентів.

Комплексні зв'язки між підприємствами різних галузей, причетних до організації туристичного продукту, відповідно до етапів процесу обслуговуван-

Останніми роками Львівська область демонструє стрімкий розвиток елементів туристичної інфраструктури, чому особливо посприяло ефективне інвестування галузі в рамках підготовки до проведення великої міжнародної спортивної події у 2012 р. На розвитку підприємництва сфери туристичної інфраструктури в цілому позитивно позначилися процеси підготовки до чемпіонату Європи з футболу, однак попри жорсткі вимоги УЄФА, рівень якості послуг принципово не підвищився. Так, Т. О. Скрипко зазначає, що лише до 10% вітчизняних готелів відповідають міжнародним стандартам, а введена ще у 2008 р. обов'язкова сертифікація містить стан-

дарті, розроблені без урахування європейського досвіду [9]. Серед основних проблем розбудови туристичної інфраструктури автор називає невідповідність внутрішніх і зовнішніх механізмів регулювання розвитку, невизначеність подальшого використання об'єктів для окупності інвестиційних проектів. До того ж, майже повне фінансування з держбюджету розвитку інфраструктури звело нанівець бажання суб'єктів господарювання запроваджувати власні проекти. Підготовка до міжнародного заходу спонукала до зниження рівня оподаткування відповідних підприємств. Однак, попри достатньо низький рівень сервісу й комфорту, вартість проживання у вітчизняних готелях для іноземних гостей виявилися в 3-5 разів дорожчою, аніж у Польщі.

Серед гострих проблем туристичної галузі Львівщини необхідно особливо виділити невідповідність наявної туристичної інфраструктури світовому рівню та сучасним вимогам споживачів туристичного ринку. Значимо, що ускладнюють ситуацію вівозі, митні та прикордонні процедури, які не відповідають загальноприйнятій міжнародній практиці. Наявність великої кількості дрібних приватних санаторно-курортних, рекреаційних та інших закладів розміщення ускладнює стандартизацію туристичних послуг, контроль їх якості та гальмує впровадження ефективних механізмів регулювання розвитку.

Як показало дослідження, властивостями туристичної інфраструктури Львівщини є:

- ієрархія цілей функціонування компонентів і елементів;
- складність внутрішньої побудови;
- різноманітність зовнішніх та багаторівневість внутрішніх виробничо-технологічних, інформаційних, організаційно-управлінських, фінансово-економічних комплексують зв'язків;
- поетапність споживання та організації обслуговування.

Вивчення туристичної інфраструктури Львівщини засвідчило, що досліджуваний регіон характеризується розвинутим оздоровчо-відпочинковим комплексом (понад 250 закладів, кількість оздоровлених за останні 3 роки склала майже 1 млн. осіб), потужною гірськолижною базою та різноманітним спектром форм туризму – культурологічний, кваліфікований, релігійний, екотуризм та агротуризм.

На території Львівщини зареєстровано понад 4000 пам'яток історії та культури, половина з яких зосереджена у Львові. На її території знаходяться Національні парки “Сколівські Бескиди” та “Яворівський”, спеціальні економічні зони “Курорт-поліс Трускавець” та “Яворів” [2].

Функціонально-господарські (виробничо-технологічні, інформаційно-комунікативні, фінансово-економічні) зв'язки, задіяні у створенні та реалізації туристичного продукту, здійснюються системою підприємств з надання послуг гостинності, транспорту та посередницьких послуг з організації туристичної подорожі, які складають ядро інфраструктури індустрії туризму. Саме ці горизонтальні функціонально-інтегративні за сутністю зв'язки визначають названу підсистему як туристичну галузь.

Стан транспортної інфраструктури Львівщини характеризується високою щільністю транспортної мережі, проте незадовільним технічним станом і невідпо-

відністю світовим стандартам. Це вимагає розробки цільової програми формування транспортних полімагістралей із розвинутою інфраструктурно-логістичною системою, здатною опрацьовувати зростаючий транспортний потік з мінімальними витратами часу.

Розвиток туристичної інфраструктури Львівщини охоплює також специфічні інформаційні системи зв'язку і комунікацій, що забезпечує покращення логістики різноманітних служб сервісу та організацію культурно-розважального обслуговування.

Висновки. Таким чином, туристична інфраструктура має інтегративно-диверсифікаційний характер, а якість туристичного продукту напряму залежить від ступеня її розвиненості. Регіональний туристичний комплекс є одночасно ресурсом і умовою розвитку індустрії туризму на території Західного регіону України, а також чинником формування територіальної структури національного туристичного продукту. Відтак, серед нагальних питань інфраструктурної розбудови визнано покращення економіко-правових та організаційних умов для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, активізація інформаційно-рекламної з метою створення єдиної інформаційно-туристичної інфраструктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про туризм» // Відомості Верховної Ради України від 01.08.1995 – 1995 р., № 31, стаття 241. В редакції Закону № 1282-IV від 18.11.2003, із змінами, внесеними згідно із Законом № 1276-VI від 16.04.
2. Гарбера О. Є. Основні теоретичні та практичні аспекти інноваційної діяльності в туристичному господарстві України. / О. Є. Гарбера // Інвестиції: практика та досвід. – 2009 – № 23. – С. 29-31.
3. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / [упоряд. В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух]. – К.: Слово, 2006. – 372 с.
4. Корнева Д. А. Проблеми розвитку інфраструктури туризму [Електронний ресурс] / Д. А. Корнева. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nzvdp/geograf/2008_15/industrylnuu%20turizm.pdf.
5. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О. О. Любіцева. – К.: Альтерпрес, 2003. – 436 с.
6. Музиченко-Козловська О. В. Розвиток туристичної інфраструктури – визначальний чинник туристичної привабливості території / О. В. Музиченко-Козловська // Вісник НУ «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку – 2011. – №. 714. – С. 229-237.
7. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери / [В. С. Кравців, Л. С. Гринів, М. В. Коляч, С. П. Кузик]. – Львів: НАН України. – 1999.
8. Програма розвитку туризму та рекреації у Львівській області на 2011-2013 роки, рішення Львівської облради від 24.05.2011 № 136. - http://www.oblrada.lviv.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=78&Itemid=48.
9. Скрипко Т. О. Шляхи підвищення конкурентоспроможності малого підприємництва за результатами чемпіонату ЄВРО-2012 / Т. О. Скрипко // Наук. вісник НЛУУ, 2012. – Вип. 22.9. – С.162-166.